

Bárta, Jiří: 14.4.2004, České centrum fundraisingu. Dostuné z:
<<http://www.fundraising.cz/clanky-komentare-rozhovory/clanky-komentare-rozhovory/fundraising-obecne/danove-asignace-aneb-dvakrat-mer-a-jednou-rez>>.

Daňové asignace aneb dvakrát měř a jednou řež

Psáno pro časopis Konec konců

Do povědomí českých neziskových organizací opět vstoupily daňové asignace. Jak je u nás zvykem, o věci se moc nemluví, a když, tak jde spíše o výměnu "public relations" postojů, než o otevřenou diskusi o smyslu, přínosu, ale i rizicích asignací. Jednou z výjimek je výměna názorů Simony Škarabelové a Juraje Gerberyho, jež proběhla na stránkách tohoto časopisu v září 2003 (Konec konců).

Typický je také způsob, jakým se míchají pojmy a rozmělnuje se podstata věci. Příkladem je pozvánka na nedávno proběhlou mezinárodní konferenci o daňových asignacích s názvem "1% filantropie". Organizátoři konference si buď nejsou vědomi faktu, že asignace nejsou filantropií, ale daňovou redistribucí s podílem přímého rozhodování daňových poplatníků, nebo – a to by bylo ještě horší – si toho vědomi jsou, ale proč venkoncez asignace nepřelepit atraktivnější nálepkou filantropie?

Ale zpět k věci samé. Na jednom se shodují téměř všichni - daňové asignace mohou být významným zdrojem financování obecně prospěšných projektů. Zlepší ale situaci českých neziskových organizací? To je otázka. Odpověď na ni nemůže znít jinak, než že se teprve uvidí. Proč? Protože důležitější než vlastní prosazení asignací bude to, jak se český stát zachová poté, co budou daňové asignace případně uvedeny do života. To, co "přidá" neziskovým organizacím formou asignací, jim totiž může následně vzít na mnoha frontách pouhým škrtnutím pera. Jaká úskalí a rizika jsou tedy spojena s daňovými asignacemi?

Riziko první – klamné uspokojení nad tím, že "roste" filantropie

Představme si na chvíli, že daňové asignace byly prosazeny – je březen roku 2005 a my vyplňujeme daňové přiznání za uplynulý rok. Jeho součástí je kolonka, ve které můžeme finančnímu úřadu říci, které neziskové organizaci, církvi či sportovnímu klubu atp. poukazujeme 1% naší daňové povinnosti. (Například otec rodiny s jedním potomkem a měsíčním příjmem 25 000,- Kč bude moci asignovat zhruba 305,- Kč.) Představme si dále, že kolektivně bylo českými daňovými poplatníky asignováno 150 milionů korun. Bude pak velmi svůdné nechat se unést takovým výsledkem a chválit se za to, že dárcovství v čechách a na Moravě vzrostlo o 150 milionů. Nevzrostlo, to jen mnozí daňoví poplatníci využili možnosti říci státu, jak má být naloženo s 1% jejich daně z příjmu. A důsledek? Neziskové organizace získaly více prostředků na svou činnost a zároveň zvýšily svou závislost na státním financování. Nebo □ ve své podstatě nejsou daňové asignace ničím jiným než právě formou státního financování. Až tedy budeme hodnotit první rok asignací, nenechme se ošálit a nechvalme se za "více filantropie". Spíše poděkujme státu za rozšíření finanční podpory obecně prospěšným činnostem. Ale pozor, dříve než tak učiníme, měli bychom mít jasno, jestli si výpadek daňových příjmů stát nevynahradil někde jinde.

Riziko druhé – škrtnutí ministerského pera

Vra □ me se zpět do současnosti azamysleme se nad tím, jak obtížné asi bude asignace prosadit v situaci, kdy politici musejí lepit stále se zvětšující rozpočtové díry sociálního státu. Je přece veřejným tajemstvím, že ten, kdo přichází do vlády s návrhem na nové veřejné výdaje (a těmi je i snížení daňových příjmů státu ve prospěch obecně prospěšných činností),

musí jedním dechem navrhnout, kde bude nový veřejný výdaj či daňový výpadek kompenzován. Při pověstné vynalézavosti českých politiků hrozí riziko, že prosazení daňových asignací bude automaticky kompenzováno snížením ministerských dotací na činnost nevládních organizací.

Riziko třetí – ztráta motivace pro dárcovství a filantropii

Ještě horší scénář však nabízí příklad Slovenska. Tamní neziskové organizace mají od letošního roku k dispozici dvouprocentní asignaci pro jednotlivce i firmy. Stát však nelenil a zároveň s tím úplně zrušil daňovou motivaci pro dárce – firmy i jednotlivce. Sloveňští dárce si tedy nadále nemohou snižovat základ daně z příjmu o hodnotu poskytnutých darů. Přitom až do loňského roku požívali obdobnou daňovou motivaci jako dárce v čechách. Firmy si mohly snížit základ daně z příjmu až do výše dvou procent daňového základu, jednotlivci pak až do výše desetiprocentní.

Podle mého názoru jsou na tom slovenské neziskové organizace po prosazení asignací – a to zejména z dlouhodobého hlediska – hůř než před asignacemi. Ukrojily sice o trochu více z koláče státního financování, ale zcela přišly o jediný systémový finanční nástroj, jímž stát až doposud dával slovenským občanům a firmám najevo, že dar a dobrovolný podíl na financování obecně prospěšných činností jsou společensky vítané a žádoucí, neboť neodmyslitelně patří ke svobodné společnosti a slušnému životu v ní.

Věřím, že se nám podaří výše zmíněným rizikům vyhnout. Pokud ne, pak se krátkodobé vítězství může snadno obrátit v dlouhodobou ztrátu. Tou by totiž ztráta motivace pro dárcovství a filantropii – ve prospěch posílení státního financování – beze vší pochybnosti byla.

Psáno pro časopis Konec konců.